

ارزیابی سهم مهاجرت در توسعه شهری مطالعه موردی: شهر اسلامشهر *

منوچهر طبیبیان^۱، سمانه زارع استرجیحی^{۲*}

عضو هیئت علمی دانشکده شهرسازی، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، تهران، ایران - tabibian@ut.ac.ir
استاد گروه شهرسازی دانشگاه آزاد تهران جنوب، تهران - samane.zare@ut.ac.ir

چکیده

برنامه ریزان شهری بر اثرات نامطلوب ورود مهاجرین به شهرها تاکید نموده و آنرا مانعی بر سر راه توسعه شهر معرفی نموده و با ارائه پیشنهاداتی سعی در کاهش مهاجرتها دارند. بررسی شواهد معاصر نشان میدهد که مهاجرین به شهرهایی که در آنها ساکن شده و یا آنها را ترک میکنند، بهره میبرند. این امر با محاسبه شاخص توسعه انسانی قابل اندازه گیری میباشد. اسلامشهر به عنوان شهری که در اثر مهاجرت شکل گرفته و رشد یافته، شاهد بارزی بر این مدعاست. تحقیق حاضر با هدف تغییر رویکردهای موجود به بحث مهاجرت و آشکارسازی آثار مطلوب این پدیده از طریق بررسی وضعیت مهاجرت در شهر اسلامشهر، با بکارگیری روش توصیفی - تحلیلی (استفاده از شیوه نمونه گیری و ابزار تحلیلی SPSS) انجام شده است. یافته های تحقیق حاکی از افزایش کلی مقدار شاخص توسعه انسانی شهر و افزایش بیشتر شاخص مذکور در میان جمعیت مهاجرین نسبت به جمعیت غیرمهاجر میباشد.

واژه های کلیدی: مهاجرت، شاخص توسعه انسانی، توسعه شهری، اسلامشهر.

۱- مقدمه

برنامه ریزان شهری عموماً در گزارشات خود از وضع موجود و گذشته شهرها، بر اثرات نامطلوب ورود مهاجرین به شهر تاکید می کنند و آن را مانعی جدی بر سر راه توسعه آتی شهر معرفی نموده و با ارائه پیشنهاداتی سعی در کاهش مهاجرت دارند. مروری بر ادبیات گسترده ای که تا کنون درباره مهاجرت وجود داشته است حاکی از وجود نگرانی هایی در ارتباط با مشاغل و کاهش دستمزدهای مردم محلی، تحمیل فشار مضاعف بر خدمات محلی، یا مصرف بیش از حد مالیات پرداخت شده، وجود داشته است که البته عمدتاً با بزرگنمایی هایی توأم بوده است (UNDP, 2009). اما بررسی دقیق تر شواهد معاصر و جغرافیایی نشان می دهد که توسعه و مهاجرت همزاد هستند. مهاجرین هم به شهرهایی که در آن ساکن می شوند و هم به شهرهایی که آن را ترک می کنند، بهره می رسانند. گزارش توسعه انسانی سازمان ملل متحد در ارتباط با مهاجرت (۲۰۰۹) نشان می دهد بار منفی که احساس می شود مهاجران بر جوامع میزبان دارند، با واقعیت سازگاری ندارد. پیام اصلی گزارش توسعه انسانی که توسط برنامه عمران سازمان ملل منتشر شده این است که "می توان با کاستن از موانع تحرک و بهبود شرایط رفتار با مهاجرین، بهره های فراوانی را نصیب توسعه انسان کرد".

* این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی با عنوان ارزیابی سهم مهاجرت در توسعه شهری نمونه موردی: شهر اسلامشهر، می باشد که توسط آقای دکتر منوچهر طبیبیان و خانم سمانه زارع استرجیحی در دانشگاه تهران صورت گرفته است.